

ÖĞRETMEN EĞİTİMİNDE TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DENEYİMSEL BİR ÖĞRENME YAKLAŞIMI

Adnan KÜÇÜKOĞLU**

Özet

Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sürecinde 2006 yılında öğretmen eğitimi programlarına “Topluma Hizmet Uygulamaları (THU)” adı altında bir ders eklenmiştir. Toplumsal hizmet deneyimleri ile akademik öğrenme, kişisel gelişim ve vatandaşlık bilinci arasında anlamlı bağlantılar kuran bir öğrenme-öğretme yaklaşımı olarak kabul edilen THU öğrenenlerin sınıfta edindikleri teorik bilgilerle sınıfın dışındaki gerçek yaşamı birleştirme çabasının bir ürünüdür. THU dersi ile öğretmen adaylarında toplumsal duyarlılık ve farkındalık, işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini, toplumsal sorumluluk bilincini ve özgüveni geliştirerek nihayetinde bireysel ve toplumsal değerleri kazandırmak ve geliştirmek hedeflenmektedir. Bu yönüyle THU öğretmen eğitiminde deneyimsel bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma ile THU dersi ilgili literatür ve Türkiye’deki uygulama sonuçları kapsamında incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Topluma hizmet uygulamaları, öğretmen eğitimi, sosyal farkındalık, sosyal sorumluluk.

COMMUNITY SERVICE-LEARNING IN TEACHER EDUCATION: AN EXPERIMENTAL LEARNING APPROACH

Abstract

In order to improve education faculties in 2006, a course named Community Service-Learning (CSL) was added in pre-service teaching education programs. This course was designed not only to establish connection among community service experiences and academic learning, personal development and citizenship but also connect experiences between students’ real and academic life. This course was also aimed to increase individual and social values in terms of social awareness and sensibility, collaboration, solidarity, effective communication, self esteem, social responsibility. From this point of view, Community Service-Learning can be viewed as an experiential approach to give teacher education. This study examines related literature and result Turkish studies.

Keywords: Community service-learning, teacher training, social awareness, social responsibility.

Giriş

Öğretmenliğin büyük ölçüde toplumsal sorumluluk taşıyan meslek alanlarından biri olması, öğretmenlerin toplumla bütünleşme ve toplumsal liderlik işlevini yerine getirme gibi önemli görev ve sorumluluklarının bulunması nedeniyle, öğretmen adaylarının hizmet öncesi

¹Bu makale 26-28 Ekim 2011 tarihlerinde Eskişehir’de düzenlenen Değerler Eğitimi Sempozyumu’nda sunulan “Değer Eğitimi Sürecinde Alternatif bir Yaklaşım: Hizmet Ederek Öğrenme” başlıklı bildiri esas alınarak üretilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, K.K.E.F., Eğitim Bilimleri Bölümü, adnank@atauni.edu.tr.

eğitimi sırasında bu yönlerini geliştirme amacını güden deneyimler kazanmaları büyük önem taşımaktadır.

Eğitim fakültelerinin toplumsal yaşama katkıda bulunurken gözetmesi gereken temel ilke, demokratik tutum ve katılımcılık olmalıdır... Eğitim fakültelerinin toplumsal yaşama katkı bağlamındaki topluma hizmet işlevini, öncelikli olarak “Kadın ve Aile Eğitimi”, “Eğitim ve Araştırma”, “Kültür, Sanat ve Spor” ve “İnsan Hakları ve Demokrasi” kapsamında gerçekleştirmeleri beklenmektedir (Dinçer, 1996). Bu çerçevede asıl sorumluluğu öğretmen yetiştirme olan eğitim fakültelerinden beklenti değişen dünyada yeni paradigmalarda ışığında topluluk lideri olan ve sosyal sorumluluk sahibi öğretmeni yetiştirmesidir (Demirel, 1999).

Öğretmen yetiştirme programların çağdaş öğretmen yetiştirme anlayışı çerçevesinde yapılan güncelleme çalışması kapsamında Yüksek Öğretim Kurulu 2006 eğitim-öğretim yılında eğitim fakültelerinde uygulanan öğretim programlarında **Hizmet Ederek Öğrenme Yaklaşımı** çerçevesinde “*Topluma Hizmet Uygulamaları*” (THU) adlı bir dersin yer almasını kararlaştırmıştır. THU dersi, öğrencilerin toplumun güncel sorunlarını belirlemesi ve bu sorunlara çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlaması, bilimsel etkinliklere katılmasını amaçlamaktadır. THU dersi ile öğretmen adaylarından toplumun güncel sorunlarını belirlemeleri ve çözüm üretmeye yönelik projeler getirmeleri; böylece topluma yaşama duyarlı ve katılımcı bilinci kazanmaları beklenmektedir.

THU kapsamında geliştirilecek projeler yoluyla gönüllük, toplum, birey, sosyoekonomik problemler, ayrımcılık ve sosyal adalet gibi kavramlar ile ilgili unsurların anlaşılması için çeşitli hizmetler gerçekleştirilmesi, sosyal ve akademik etkinliklerle öğrencilerin ufuklarının gelişmesine katkıda bulunulması, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin artırılması ve grup içinde bireylerin etkin olarak çalışmalarını sağlayarak demokratik vatandaşlık bilincinin oluşmasına katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

THU'nun öğretmen adaylarının demokratik vatandaşlık bilinci oluşturabilmelerine katkı sağlanması beklenmektedir. Bu bağlamda hizmet ederek öğrenme sürecinde hizmet ederek öğrenme yoluyla öğretmen adaylarının,

- Toplumsal sorumluluk bilinçlerini geliştirmek,
- Hizmet öncesinde toplumun sorunlarıyla ilgilenmelerini, bu sorunlara çözüm arama ve belirlenen sorunlara çözüm fırsatı bulabilmelerini sağlamak,
- Özgüvenlerini geliştirmek ve mesleki doyumlarını artırmak,
- Toplumsal duyarlılık ve farkındalığını geliştirmek,

- İşbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini desteklemek amaçlanmaktadır.

THU ders olarak anılmakla beraber aslında toplumun sorunlarına yönelik farkındalık yaratma ve sorunlar karşısında duyarlılığı artırma amacını gütmektedir. Bu ders, öğretmen adaylarının mesleklerini ve toplumsal koşulları tanımaları, sorunlarla mücadele etmeyi öğrenmeleri açısından önemlidir (Dinçer, 2006). THU öğrencilerin okulda edindikleri teorik bilgileri uygulayarak toplumsal sorunlara çözüm bulmaya çalışma anlayışının bir ürünüdür (Speck ve Hoppe, 2004). Bu uygulamalardan beklenen pratik faydaları, akademik ve entelektüel gelişime katkıda bulunmak, vatandaşlık sorumluluk ve bilincine olumlu katkılar sunmak, kariyer planlamasında alternatifleri çoğaltmak, okul gelişimini hızlandırmak ve toplumsal katkılar sağlamak şeklinde ifade etmek mümkündür (Waterman, 1997; Pritchard ve Whitehead, 2004).

Hizmet ederek öğrenmenin “*toplumsal hizmet deneyimi -akademik öğrenim - vatandaşlık bilinci*” üçgeninde öğrenme öğretme yöntemi olduğunu (Duckenfield ve Wright, 1995) ve bu yönüyle de yeni bir pedagojik anlayışın ürünü olduğu savunularda vardır (Barber ve Battistoni, 1993). Hizmet ederek öğrenme ile değerleri ve amacı olan bir sınıf yaratabilmek için, geleneksel rollere, ilişkilere ve normlara sahip öğrencilerin oluşturduğu eğitim anlayışından sıyrılacak, gerçek sosyalleşmeyi sağlayacak yeni bir davranış örüntüsüne ihtiyaç vardır (Howard, 1998). Bu yeni yaklaşım her yaşta ve öğretim kademesinde yer verilebilecek bir öğrenme ve öğretme yaklaşımı olarak kabul edilmektedir.

Yeni bir anlayışın ürünü olarak görülmesine rağmen hizmet ederek öğrenmenin temelleri antik çağ düşünürlerine kadar uzanmaktadır. Plato ve Aristo'nun klasik teorileri eğitimin amacının iyi insanı yetiştirmek olduğunu ifade ederken, onun hem bilgi sahibi hem de sahip olduğu bilgilerle –*diğerleri için*- iyi şeyler yapmaya gönüllü olması gerektiğini savunmuşlardır. Daha sonraki dönemlerde modern eğitim filozofları (Lock, Kant, Mill, Rousseau gibi) “karakter eğitimi”, “duyarlı ve etkili eğitim”, “sivil katılımcılık” gibi yaklaşımlarla hizmet ederek öğrenme yaklaşımının kuramsallaşmasına katkı sağlamış olsalar da eğitimin toplumsal yapı ile olan ilişkisini en açık bir şekilde ifade eden ve oluşturduğu düşünce biçimiyle bu anlayışı sistematik bir yapı hale getiren ve de bir eğitim uygulaması haline dönüştüren şüphesiz John Dewey olmuştur (Speck ve Hoppe, 2004). Onun deneysel anlayışı ve yaşayarak öğrenme ilkesi hizmet ederek öğrenmenin temellerini oluşturmuştur. Kaynağını daha çok John Dewey'in İlerlemeci Eğitim (Progressive Education) akımından alan Hizmet Ederek Öğrenme en yaygın uygulama alanı ABD'de bulmuştur. Dewey'in 1903 yılında kaleme aldığı

“*The School and Society*” (Okul ve Toplum) adlı eseri hizmet ederek öğrenmenin temeli olarak kabul edilmektedir.

Aradan geçen sürede giderek yaygınlık ve popülerlik kazanan THU eğitim çevrelerince demokratik vatandaşlığı gerçekleştirebilecek bir pedagojik yöntem olarak tüm öğretim kademelerinde kullanılmaya başlanmıştır. Eğitim tarihinde yüz yıldan fazla bir zamandır uygulama alanı bulan ve giderek önemi daha çok anlaşılan hizmet ederek öğrenme Türkiye’de ilk defa 2006 eğitim-öğretim yılında eğitim fakültelerinde uygulanan öğretim programlarına “Topluma Hizmet Uygulamaları” adı altında bir ders olarak girmiştir.

Geleneksel bir okulda yer verilen *sosyal, duyuşsal, kariyere dönük ve akademik* öğrenme alanları bir bulmacanın ilişkisiz parçaları gibi birbirinden bağımsız algılanır. Oysa hizmet ederek öğrenme yaklaşımı *sosyal, duyuşsal, akademik ve kariyere dönük* öğrenme alanlarından oluşan birbirinden bağımsızlaştırılmış bu parçaları ilişkilendiren bir bağlam sağlar.

Hizmet ederek öğrenme ile bireyler hem sosyal ilişkiler örüntülerini geliştirebilecek hem de duyuşsal özelliklerini fark ederek kendilerini daha yakından tanıyacak; bir bakıma da duyuşsal tatminkârlığa ulaşabileceklerdir. Ayrıca sosyal ve duyuşsal gelişimin yanı sıra, toplum içerisinde alınan bu aktif rollerin kazandıracığı beceriler akademik yetişmeyi kolaylaştıracak ve nihayetinde de bireylerin kariyer beklentilerini daha çok karşılayacak beceri ve alışkanlıklar kazandıracaktır. Bu yapıyla hizmet ederek öğrenme öğrencilerin *yaparak-hizmet ederek ve deneyimleri hakkında kafa yorarak* en iyi şekilde öğrenilebileceği fikrine dayalı (Witmer ve Anderson, 1994) çoklu bir pedagojik anlayışın ürünüdür.

Hizmet ederek öğrenme çoklu pedagojik stratejilerden biri olarak kavramsallaştırılmıştır; daha iyi öğrenme için daha iyi bir öğretim işlevi görmektedir. Hizmet ederek öğrenme sistemi, örneğin öğrencilerin farklılıklara saygı duymalarını, daha hoşgörülü olmalarını sağlayan... ve akademik kurumlar için yurttaşlık bağını geliştiren bir araç olarak görülmektedir. Post modern bir pedagoji olarak hizmet ederek öğrenme anlayışı geleneksel eğitim yaklaşımlarında saklı olan (okul tekelindeki öğrenmenin) köktenleştirilmesine karşı bir tepki olarak görülebilir. Bu, kendimizi ve çevremizdeki dünyayı algılayış şeklimizin karmaşıklığı ve belirsizliğine yoğunlaşmış bir pedagojidir (Butin, 2005).

Hizmet ederek öğrenme üzerine yapılan araştırmaların göreceli olarak yeni olmasına karşın, bu yaklaşımın öğrencilere, eğitimcilere ve topluma önemli faydalar sağladığına ilişkin güçlü kanıtlar vardır. Türkiye de hizmet ederek öğrenmeye ilişkin çalışmalar *Topluma Hizmet Uygulamaları* adı altında yürütülmektedir. Billig 2000’de hizmet ederek öğrenme aktivitelerinin pratik yararlarını, *akademik öğrenmeye katkı, sosyal sorumluluk bilincini yerleştirme, kişisel*

gelişim ve kariyer planlama olarak sıralamıştır (Billig, 2000). Bu çalışma kapsamında hizmet ederek öğrenme çalışmalarının değer kazanımına etkileri Billig sınıflaması dikkate alınarak bu dört kategoride incelenmektedir.

THU'nun Akademik Gelişime Etkisi

Araştırmalar hizmet ederek öğrenme aktivitelerinin öğretim programlarıyla eşgüdümlü yürütüldüğünde ve aktivitelere katılan öğrencilere deneyimlerinin gerçek anlamını fark etmelerine yardım edildiğinde başarı testlerinden alınan puanlarda artışlar gözlemlendiğini göstermektedir. California ve Michigan'da yapılan çalışmalar iyi organize edilmiş hizmet ederek öğrenme deneyimine sahip öğrencilerin standardize edilmiş testlerden aldıkları puanların bu deneyime katılmayan öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Markus, Howard ve King, 1993; Akujobi ve Simmons, 1997; Weiler, LaGoy, Crane ve Royner, 1998). Diğer taraftan ortaöğrenim öğrencileri üzerine yapılan araştırmalar hizmet ederek öğrenme uygulamalarının sürdürüldüğü sınıflardaki öğrencilerin dil, sanat ve matematik test puanları ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğunu ve bu öğrenciler arasında okula devamsızlığın diğer öğrencilerden daha az görüldüğünü rapor etmektedir (Shumer, 1994; Supik, 1996; Rolzinski, 1990).

Hizmet ederek öğrenme üzerine yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular bu deneyime katılmanın öğrencilerin öğrenmeye ve akademik çalışmalara ilişkin motivasyonlarını artırdığına ilişkin güçlü kanıtlar olduğunu göstermiştir (Berkas, 1997; Melchior, 1999).

Araştırmalar hizmet ederek öğrenme sürecine katılım ile temel beceri testlerinden alınan yüksek puanlar arasında yüksek bir ilişki olduğunu göstermektedir (Anderson, Kinsley., Negroni ve Price, 1991; Shumer, 1994; Shaffer, 1993; Dean and Murdock, 1992; O'Bannon, 1999).

THU'nun Sorumluluk Bilincine Etkisi

Hizmet ederek öğrenme sürecinin vatandaşlık ve sosyal sorumluluk bilincine etkisine ilişkin araştırmalar günden güne artmaktadır. Bu araştırmalardan birisinde Melchior (1999), hizmet ederek öğrenme sürecinin katılımcı öğrencilerin toplumsal sorunları fark etmelerine ve katıldıkları hizmetin etik bir boyutu olduğunu anlamalarına ve daha sofistike bir ahlaki anlayış oluşturmalarına yardımcı olduğunu ifade etmektedir (Melchior, 1999). Bunun yanında araştırmalar bu öğrencilerin daha çok sorumluluk alarak sosyal konulara daha aktif katılma konusunda istekli oldukları ve toplumsal bir farklılık yaratabileceklerine ilişkin bir düşünce geliştirdikleri de belirtilmektedir (O'Bannon, 1999; Melchior, 1999).

Yates ve Younnis (1997), hizmet ederek öğrenmenin vatandaşlık bilincine ilişkin etkisi üzerine yaptıkları araştırmalarında haftada 20 saat boyunca evsizler için yiyecek sağlamayı amaçlayan bir proje gerçekleştiren bir sınıfı gözlemişlerdir. Nicel ve nitel araştırma tekniklerinin birlikte kullanıldığı bu çalışmada, katıldıkları deneyimi değerlendirmek için yapılandırılmış zaman sunulan öğrencilerin evsizlerin problemlerine ilişkin farkındalıklarının arttığı ve öğrencilerin toplumsal değişmeye katkı sağlama konusunda ahlaki sorumlulukları olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Yates ve Youniss, 1997). Bunun yanı sıra Berkas (1997) yaptığı araştırmada hizmet ederek öğrenme sürecine aktif katılan öğrencilerin devlet işlerinin nasıl yürüdüğü konusunda bu deneyime katılmayan akranlarına göre daha fazla bilinçlendiklerini tespit etmiştir (Berkas, 1997).

Araştırmalar hizmet ederek öğrenme aktivitelerine etkin katılan öğrencilerin yalnızca daha fazla sorumluluk sahibi olmadıklarını aynı zamanda sorumluluğu önemli bir değer olarak algıladıklarını göstermektedir (Scales ve Blyth, 1997; Melchior, 1999). Kendilerini sosyal yönden daha yeterli gören bu öğrencilerin hizmet ederek öğrenmeye katılmayan öğrencilerden daha empatik oldukları gözlemlenmiştir (Morgan ve Streb, 1999; O'Bannon, 1999). Aynı zamanda araştırmacılar bu öğrencilerin, hizmet ederek öğrenme sürecine katılmayan akranlarına göre öz saygı ve öz yeterlik algılarında daha büyük artışlar rapor etmişlerdir (Shaffer, 1993).

Bunlara ek olarak araştırma sonuçlarında THU'nun öğretmen adaylarının toplumsal duyarlılık, farkındalık ve sorumluluk kazandırdığı (Özdemir ve Tokcan, 2010) ve onların liderlik özelliklerinin gelişmesini destekleyerek sosyalleşmelerinde etkili olduğu (Gürol ve Özercan, 2010) bulgularına da rastlanmaktadır. Diğer taraftan THU deneyimine katılan öğretmen adaylarının ders sürecinde toplumsal sorunların çözümüne ilişkin bir takım beceriler kazanarak toplum ile güçlü bağlar oluşturulabildiklerini gösteren önemli ipuçları vardır. THU dersinin öğretmen adaylarına kazanımlarını inceleyen Sönmez (2010), bu dersin öğretmen adaylarının toplumsal duyarlılık, farkındalık, iş birliği, dayanışma, etkili iletişim, öz değerlendirme becerilerini destekleme, toplumsal sorumluluk bilinci ve özgüven oluşturma sürecinde önemli katkılar sağlamadığını ifade etmektedir.

Bu bağlamda THU dersinin öğretmen adaylarına önemli sosyal değerler ve öz nitelikler kazandırdığını söylemek için yeterince kanıt olduğunu söylemek mümkündür. THU bir taraftan bireylerin kişisel gelişimini desteklerken diğer taraftan sosyal farkındalıklar kazandırmaktadır. Bu yönüyle THU öğretmen adaylarının sosyal sorumluluk bilincinin gelişmesine ve yaşadığı toplumla anlamlı bağlar kurmasına katkı sağlamaktadır.

THU'nun Duyuşsal Özelliklerin Gelişimine Etkisi

THU temel toplumsal değerler olan “insani duyarlılığın artırılmasında ve sorumluluk bilincinin oluşturulmasında” Uğurlu ve Kıral (2011) işe koşulabilecek bir yaklaşım olarak görülmektedir. Buna paralel olarak Yılmaz (2011)'de THU deneyiminin öğretmen adaylarının toplumsal sorunlara ilişkin duyarlıklarını artırdığı görüşündedirler. Kucukoglu (2011) ise THU deneyimi yaşayan öğretmen adaylarının sürecin sonunda kendilerinde beceri, tutum ve değerler yönünden bir takım değişiklikler meydana geldiğini düşündüklerini ve özellikle de toplumsal sorunlara ilişkin deneyimler kazandıklarını ifade etmektedir.

Diğer taraftan yapılan araştırmalar hizmet ederek öğrenme sürecine dâhil olan öğrencilerin davranışsal problemlerinin azaldığını, okul kurallarıyla daha az çatıştıklarını ve şiddete başvurma davranışlarının azaldığını göstermiştir (Calabrese ve Schumaer, 1986; Folman, 1998). Bu yönüyle hizmet ederek öğrenme bir kurum olarak okula da önemli katkılar getirmektedir. Araştırmalar etkin hizmet ederek öğrenme aktivitelerinin sürdürüldüğü okullarda öğretmen ve öğrencilerin daha pozitif ilişkiler içinde olduğunu ve öğrencilerin okula bağlılıklarının arttığını göstermektedir (Berkas, 1997; Weiler ve diğ., 1998). Ayrıca bu öğrenme yaklaşımı toplumun çeşitli kurumlarıyla okulu yaklaştırmakta ve yetişkinler ile gençler arasında bir köprü oluşturarak karşılıklı anlayışı geliştirmeye yardımcı olmaktadır (Weiler ve diğ., 1998; Melchior, 1999). Bu bağlamda hizmet ederek öğrenme sürecine ilişkin yapılan araştırmalar, THU deneyimi yaşayan öğretmen adaylarının topluma yönelik farkındalıklarının arttığı, kendilerine ve diğerlerine ilişkin algılarının olumlu yönde değiştiği, özgüvenlerinin geliştiği... sonuçta değer kazanımlarına önemli katkılar yaptığına ilişkin güçlü ipuçları vermektedir (Kucukoglu, 2011).

Sonuç

Hizmet ederek öğrenme yaklaşımının öğrencilerin kariyer planlarına ve gelecek beklentilerine de olumlu katkılar getirdiği bilinmektedir. Araştırmalar bu sürece aktif katılan öğrencilerin katılmayan akranlarına göre kariyeri hakkında daha çok bilgi sahibi olduklarını, iletişim becerilerini geliştirdiklerini ve kariyeri ile ilgili yeterlilik ve olanaklarını daha çok fark edebildiklerini göstermiştir (Billig, Jesse, Calvert ve Kleimann, 1999; Melchior, 1999). Uğurlu ve Kıral (2011) THU dersinin öğretmen adaylarının alanlarıyla ilgili mesleki becerilerini geliştirdiği ve mesleki kurumsal işleyiş konusunda önemli deneyimler kazandırdığını ifade etmektedir. Bu yönüyle THU dersi öğretmen adaylarının kariyer gelişimini de desteklemektedir.

Diğer, Ergül, Şen ve Çabuk (2011) ise okulöncesi öğretmen adayları üzerinde yaptıkları çalışmalarında THU kapsamında yapılan etkinliklerin öğretmen adaylarının

okulöncesi öğretmenliğine ilişkin özel alan bilgilerini desteklediğini ve okulda edindikleri teorik bilgileri uygulama konusunda somut deneyimler elde ettiklerini tespit etmişlerdir.

Araştırmalar THU kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerilerini arttırdığını ortaya koymaktadır. Gökçe (2011)'e göre THU dersi öğretmen adayları için öğretmenlik deneyimi fırsatları yaratmaktadır. THU, öğretmen adaylarına yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunmaktadır. Kendilerini geliştirmeleri ve mesleki yaşamlarına yönelik planlar oluşturmaları bakımından uygun ortam sunmaktadır. Tilki (2011) ise araştırmasında THU dersini alan öğretmen adaylarının ders sürecinde edindikleri deneyimleri mesleki yaşamlarında kullanabilecekleri görüşünde olduklarını belirtmiştir.

Diğer taraftan araştırmacılar, THU deneyiminin öğretmen adaylarının güçlüklerle başa çıkabilmeleri, yaşadıkları toplumu daha ileriye götürebilmeleri için onlarda yaratıcılık, kendine güven, bağımsız düşünme, özdenetim ve sorun çözme becerilerinin geliştirilmesi ve işbirliği içinde çalışma becerilerini desteklediğini rapor etmektedirler. (Çoban, Kuşkaya ve Ağırbaş, 2010; Gökçe, 2011). Bu bağlamda THU'nun öğretmen adaylarına önemli değerler kazandırdığını söylemek mümkündür.

Diğer ve diğ., (2011) THU deneyimi olan öğretmen adaylarının mesleki yaşama başlamadan önce toplum lideri olma ve sorunlara çözüm arama bağlamında önemli kazanımlar elde ettiklerini düşünmektedirler. Bu kapsamda öğretmen adayları THU'nun kendilerinin toplumla bütünleşmesine, toplumsal sorunlara karşı daha duyarlı olmalarına ve toplumsal sorunları çözmek amacıyla yapılacak faaliyetlerde önderlik yapmalarına sebep olacağına inanmaktadır (Tuncel, Kop ve Katılmış, 2011). Uğurlu ve Kırıl (2011)'e göre ise THU öğretmen adaylarının kendilerine ilişkin algılarını gözden geçirmelerine ve neleri yapabileceklerine ilişkin öngörü kazanmalarına kendilerini ifade edebilmelerine yardımcı olmaktadır. Bu yönüyle THU dersi, öğretmen adaylarına içinde buldukları toplumu daha iyi ve derinlemesine anlayabilme olanağı sunmaktadır. Ayrıca, toplum üyelerine hizmet sağlamak ve üniversite çevresinde yer alan çeşitli kurumlarla olan ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Topluma Hizmet Uygulamaları'na ilişkin yapılan araştırmalar göstermektedir ki öğretmen adaylarında değer kazanımı ve gelişimini sağlamanın etkin bir yolu olarak THU değer kazandırma yaklaşımları arasında alternatif bir enstrüman olarak öne çıkmaktadır. Ancak beklenen kazanımların elde edilebilmesi THU dersinin;

- ✓ Kuramsal ve felsefi bir temele oturtulmasına,
- ✓ İyi organize edilmiş çok paydaşlı bir öğrenme anlayışı olarak görülmesine,

- ✓ Öğretim programıyla entegre edilmesine,
- ✓ Kazanımlarının, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin açıkça belirlenmesine,
- ✓ Sivil toplum kuruluşlarının üst düzeyde katılımının sağlanmasına,
- ✓ Gönüllülüğü esas almasına bağlı olduğu görülmektedir.

Kaynaklar

- AKUJOBI, C. & SIMMONS, R. (1997). An Assessment of Elementary School Service-Learning Teaching Methods: Using Service-Learning Goals. *NSEE Quarterly*, 23(2), 19-28.
- ANDERSON, V., KINSLEY, C., NEGRONÍ, P. & PRICE, C. (1991). Community Service-Learning and School Improvement in Springfield, Massachusetts. *Phi Delta Kappan*, 72, June, 761-764.
- BARBER, R.B., & BATTISTONÍ, R.(Eds). (1993). *Education for Democracy*. Dubuque, IA: Kendal/Hunt.
- BERKAS, T. (1997). *Strategic Review of the W.K.Kellogg Foundation's Service-Learning Projects, 1990-1996*. Battle Creek, MI: W.K. Kellogg Foundation.
- BILLIG, S., JESSE, D., CALVERT, L., & KLEIMANN, K. (1999). *An Evaluation of Jefferson County School District's School-to-Career Partnership Program*. Denver, CO:RMC Research.
- BILLIG, S. H. (2000). Research on K-12 School-Based Service-Learning: the Evidence Builds. *Phi Delta Kappan*, 81, 658-664.
- BUTIN, D., W. (2006). The Limits of Service-Learning in Higher Education. *The Review of Higher Education*, 29, 473-498.
- CALABRESE, R., & SCHUMAER, H. (1986). The Effect of Service Activities on Adolescent Alienation. *Adolescence*, 21, 675-687.
- ÇOBAN, B., KAŞKAYA, A., & AĞIRBAŞ, Ö. (2010). Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine İlişkin Tutumlarının Diğer Bölümler ile Karşılaştırılması: Erzincan Üniversitesi Örneği, 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* içinde (484-488), Elazığ.
- DEAN, L. & MURDOCK, S. (1992). The Effect of Voluntary Service on Adolescent Attitudes Toward Learning. *Journal of Volunteer Administration*, Summer, 5-10.
- DEMİREL, Ö. (1999). 21.Yüzyıla Girenken Türkiye'de Öğretmen Nitelikleri. *Cumhuriyetin Yetmişbeşinci Yılında Öğretmen Yetiştirme*. MEB, Ankara.
- DİNÇER, Ç., ERGÜL, A., ŞEN, M., & ÇABUK, B. (2011). Bir Topluma Hizmet Uygulaması Örneği: Haydi Kavram Oyuncaklarıyla Oynayalım. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19/1, 19-38.
- DİNÇER, F. Ç. (Yayına Hazırlayan) (2006). *Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakülteleri ve Topluma Hizmet İşlevi Çalıştayı, 41. Yıl*. AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları: 200, Ankara.
- DUCKENFIELD, M. & WRIGHT, J. (Eds.) (1995). *Pocket Guide to Service-Learning*. Clemson, SC: National Dropout Prevention Center.

- FOLLMAN, J. (1998). *Florida Learn and Serve: 1996-97 Outcomes and Correlations with 1994-95 and 1995-96*. Tallahassee, FL: Florida State University, Center for Civic Education and Service.
- GÖKÇE, N. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamalarına İlişkin Değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsani Bilimler Dergisi*, 8 (2), 176-194.
- GÜROL, A. & ÖZERCAN, M. G. (2010). Topluma Hizmet Uygulaması Dersinin Uygulanmasına İlişkin Görüşlerin Belirlenmesi. 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* içinde (539-544). Elazığ.
- HOWARD, J. P. F. (1998). Academic Service-Learning: A Counternormative Pedagogy. in R.A. Rhoads & J.P.F. Howard (Eds.), (pp. 21-29). *New Directions for Teaching and Learning*, no.73. San Francisco: Jossey-Bass.
- KÜÇÜKOĞLU, A. (2011). Opinions of Pre-Service Teachers Towards Community Service-Learning Experiences. *Perspectives in Education*, 29(2), 80-89.
- MARKUS, G., HOWARD, J., & KING, D. (1993). Integrating Community Service and Classroom Instruction Enhances Learning: Results from an Experiment. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 15, 410 - 419
- MELCHIOR, A. (1999). *Summary Report: National Evaluation of Learn and Serve America*. Waltham, MA:Center for Human Resources, Brandeis University.
- MORGAN, W., & STREB, M. (1999). *How Quality Service-Learning Develops Civic Values*. Bloomington, IN Indiana University.
- O'BANNON, F. (1999). Service-Learning Benefits Our Schools. *State Education Leader*, 17, 3.
- ÖZDEMİR, M. N., & TOKCAN, H. (2010). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Öğretmene Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 41-61.
- PRITCHARD, F. F., & WHITEHEAD, III, G. I (2004). *Serve and Learn Implementing and Evaluating Service-Learning in Middle and High Schools*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers, Mahwah, New Jersey.
- ROLZINSKI, C. (1990). *The Adventure of Adolescence: Middle School Students and Community Service*. Washington, DC: Youth Service America.
- SCALES, P., & BLYTH, D. (1997). Effects of Service-Learning on Youth: What We Know and What We Need to Know. *Generator*, Winter, 6-9.
- SHAFFER, B. (1993). *Service-Learning: An Academic Methodology*. Stanford, CA: Stanford University Department of Education. Cited in R. Bhaerman, K. Cordell, & B. Gomez (1998). *The Role of Service-Learning in Educational Reform*. Raleigh, NC: National Society for Experiential Education and Needham, MA: Simon and Shuster, Inc.
- SHUMER, R. (1994). Community-Based Learning: Humanizing Education. *Journal of Adolescence*, 17(4), 357-367.
- SÖNMEZ, Ö. F. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Görüşlerinin Kazanım Boyutunda Değerlendirilmesi. *The Black Sea Journal of Social Sciences*, 2 (2), 53-71.
- SPECK, B.W., & Hoppe, L.S (2004). *Service-Learning: History, Theory, and Issues*. Praeger Publishers.

- SUPIK, J. (1996). *Valued Youth Partnerships: Programs In Caring*. San Antonio, TX: Intercultural Research and Development Association.
- TİLKİ, F. (2011). *Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Alan Öğrencilerin Topluma Hizmet Uygulamaları Dersini Algılama Düzeyleri: Sakarya Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TUNCEL, G., KOP, Y., & KATILMIŞ, A. (2011). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Görüşleri. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications in* (435-447), Antalya.
- UĞURLU, Z., & KIRAL, E. (2011). Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin İşleyiş Süreci ve Kazanımlarına İlişkin Görüşleri. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications in* (720-734), Antalya.
- WATERMAN, A. S. (1997). *Service-Learning: Applications from the Research*. Lawrence Erlbaum Associates.
- WEILER, D., LAGOY, A., CRANE, E., & ROVNER, A. (1998). *An Evaluation of K-12 Service-Learning in California: Phase II Final Report*. Emeryville, CA: RPP International with the Search Institute.
- WILCZENSKI, F.L., & COOMEY, S. M. (2007). *A Practical Guide to Service Learning: Strategies for Positive Development in Schools*. Springer Science-Business Media, LLC 233 Spring Street, NY
- WITMER, J. T., & ANDERSON, C. S. (1994). *How to Establish a Service-Learning Program*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD).
- YATES, M., & YOUNISS, J. (1997). Community Service and Political Identity Development In Adolescence. *Journal of Social Issues*, 54 (3), 495- 512.
- YILMAZ, K. (2011). Eğitim Fakültelerinin Sosyal Sorumluluğu ve Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi: Nitel Bir Araştırma. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 4(2), 86-108.

SUMMARY

In order to improve education faculties in 2006, a course named Community Service-Learning (CSL) was added in pre-service teaching education programs. This course was designed not only to establish connection among community service experiences and academic learning, personal development and citizenship but also connect experiences between students' real and academic life. This course was also aimed to increase individual and social values in terms of social awareness and sensibility, collaboration, solidarity, effective communication, self esteem, social responsibility. From this point of view, Community Service-Learning can be wiewed as an experiential approach to give teacher education. This study examines related literature and result Turkish studies.

Community Service-Learning was conceptualised as one of the multi pedagogic strategies; it functions as better teaching for better learning. Community Service-Learning approach is seen a means of enabling students to respect differences and be more tolerant of these all,also developing compact of citizenship for academic institiuons . Community Service-Learning as a postmodern pedagogy can be seen as a reaction against radicalization (of monopolization of education in schools) in traditional education approaches. This is a pedagogy concentrating on ambiguity and contradiction of our manner of understading ourselves and world around us.

Although studies on Community Service-Learning are relatively new, there are strong evidences on that this approach benefits for learners, teachers and society. Studies on Commiunity Service-Learning in higher education in Turkey are carried out under the name of Community Service Learning. Billig puts the practical benefits of Community Service-Learning activities in 2000 in order as contribution to academic learning, implementation of sense of social responsibility, personality development and career planning (Billig, 2000). Within the scope of this study, the effects of Community Service-Learning on value attainment are examined in these four category considering Billig's classification.

Researhes shows that increases in points of achievement tests are observed when Community Service-Learning activities are carried out in coordination with curriculums and when students participated in activities are helped to be aware of their experiences' real meanings. On the one hand Community Service Learning supports personality development,on the other hand it provides social awareness.On that sense Community Service Learning contributes to develop sense of social responsibility of teacher candidates and to establish a meaningful relation with the community in which they live.

Researshes conducted shows that behavioral problems of students involved in Community Service-Learning process have decreased ,they are less conflict with school rules and their resorting to force has decreased. On that sense Community Service-Learning makes an important contribution even to school as an institution. Researches show that teachers and students are in more positive relationship at schools where effective Community Service-Learning activities are maintained and students' affiliations to school have increased. Also, this learning approach makes school familiar with various institutions of society and helps to develop mutual understanding by bridging between adults and the youth.

In this sense, studies on Community Service-Learning give influential clues on that it makes important contribution to value attainment by providing awareness of teachers who experienced Community Service Learning towards society has increased, their perceptions about themselves and others have changed positively, their self confidence has developed. On that sense, we encounter making effectively use of Community Service-Learning on teacher training as a necessity.